

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
ȘCOALA DOCTORALĂ
DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT

**ANALIZA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A OBLIGAȚIEI LEGALE DE
ÎNTREȚINERE ÎN SISTEMUL DE DREPT ROMÂN**

Conducător de doctorat:
Prof. univ.dr. Teodor BODOAȘCĂ

Doctorandă:
**Manuela Elena VIȘOIU
(POPESCU)**

SIBIU
2016

PLANUL TEZEI DOCTORALE

LISTA DE ABREVIERI.....	2
INTRODUCERE.....	10
CAPITOLUL I. EVOLUȚIA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE ÎN DREPTUL ROMÂN	
1.1. DEFINIREA NOȚIUNII DE OBLIGAȚIE.....	12
1.2. DEFINIREA INSTITUȚIEI „OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE”	16
1.3. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR CIVILE.....	18
1.4. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND EVOLUȚIA REGLEMENTĂRILOR PRIVIND OBLIGAȚIA LEGALĂ DE ÎNTREȚINERE ÎN DREPTUL ROMÂN	
<i>1.4.1. Precizări prealabile.....</i>	<i>28</i>
<i>1.4.2. Reglementarea obligației legale de întreținere în dreptul român scris până în secolul al XX-lea</i>	
<i>1.4.2.1. Obligația de întreținere în Codul Calimach.....</i>	<i>29</i>
<i>1.4.2.2. Obligația de întreținere în Legiuirea Caragea.....</i>	<i>31</i>
<i>1.4.2.3. Obligația de întreținere în Codul civil român de la 1864.....</i>	<i>33</i>
1.5. REGLEMENTAREA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE IN PERIOADA CONTEMPORANĂ	
<i>1.5.1. Precizări prealabile.....</i>	<i>35</i>
<i>1.5.2. Obligația legală de întreținere conform Codului familiei</i>	
<i>1.5.2.1. Aspecte generale.....</i>	<i>36</i>

1.5.2.2. Subiectele obligației legale de întreținere.....	37
1.5.2.3. Ordinea în care se datorează întreținerea.....	38
<i>1.5.3. Obligația de întreținere în actualul Cod civil român</i>	
1.5.3.1. Aspecte generale.....	40
1.5.3.2. Caracterele obligației legale de întreținere.....	42
<i>1.5.4. Analiză comparativă a reglementărilor obligației legale de întreținere din Codul familiei și actualul Cod civil român.....</i>	
	60
<i>1.5.5. Alte reglementări privind obligația legală de întreținere</i>	
1.5.5.1. Constituția României	68
1.5.5.2. Obligația de întreținerea între membrii familiei prevăzută de Legea nr. 80/1990 privind statutul cadrelor militare.....	70

CAPITOLUL II –CONDIȚIILE OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE

2.1. CONDIȚII PRIVIND CREDITORUL OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE	
<i>2.1.1. Noțiuni introductive.....</i>	72
<i>2.1.2. Condiția stării de nevoie a creditorului obligației legale de întreținere</i>	
2.1.2.1. Aspecte de practică judiciară privind starea de nevoie a creditorului obligației de întreținere.....	78
2.1.2.2. Dovada stării de nevoie.....	87
<i>2.1.3. Condiția creditorului de a nu se putea întreține din munca sa .....</i>	88
<i>2.1.4. Condiția creditorului de a nu se putea întreține din bunurile sale.....</i>	93
<i>2.1.5. Condiția unei comportări conforme cu regulile de conviețuire socială a creditorului obligației legale de întreținere.....</i>	95
2.2. CONDIȚII PRIVIND DEBITORUL OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE	

2.2.1. Aspecte generale.....	99
2.2.2. Condiția ca debitorul obligației legale de întreținere să dispună de mijloacele necesare	
2.2.2.1. Precizări prealabile.....	101
2.2.2.2. Aspecte de practică judiciară privind existența mijloacelor necesare acordării întreținerii de către debitor.....	109

CAPITOLUL III - SUBIECTELE OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE

3.1. NOȚIUNI INTRODUCATIVE.....	120
3.2.ORDINEA ÎN CARE SE DATOREAZĂ ÎNTREȚINEREA. REGULI GENERALE.....	122
3.3. ANALIZA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE DINTRE DIFERITE CATEGORII DE PERSOANE	
3.3.1. <i>Obligația legală de întreținere dintre soți</i>	
3.3.1.1.Scurtă analiza a condiției privind existența calității de soț.....	130
3.3.1.2.Particularități privind obligația de întreținere dintre soți.....	131
3.3.2. <i>Obligația legală de întreținere dintre foștii soți</i>	
3.3.2.1. Precizări prealabile.....	138
3.3.2.2.Particularități privind obligația de întreținere dintre foști soți.....	140
3.3.3. <i>Obligația de întreținere dintre părinți și copii</i>	
3.3.3.1. Precizări prealabile.....	151
3.3.3.2. Particularități privind obligația de întreținere dintre unele categorii de copii minori.....	162

3.3.4. <i>Obligația de întreținere dintre rudele în linie dreaptă.....</i>	168
3.3.5. <i>Obligația de întreținere dintre frați și surori.....</i>	171
3.3.6. <i>Obligația de întreținere dintre rudele prin adopție.....</i>	172
CAPITOLUL IV. STABILIREA, MODIFICAREA ȘI ÎNCETAREA EXERCITĂRII OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE	
4.1. STABILIREA CUANTUMULUI ÎNTREȚINERII.....	175
4.2. MODIFICAREA CUANTUMULUI ÎNTREȚINERII.....	183
4.3. ÎNCETAREA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE	
4.3.1. <i>Aspecte generale.....</i>	185
4.3.2. <i>Restituirea întreținerii nedatorate.....</i>	186
4.4. ASPECTE PROCESUALE PRIVIND STABILIREA, MODIFICAREA ȘI ÎNCETAREA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE	
4.4.1. <i>Noțiuni generale privind acțiunea civilă</i>	
4.4.1.1. <i>Precizări prealabile.....</i>	189
4.4.1.2. <i>Condițiile exercitării acțiunii civile</i>	
A. <i>Aspecte generale.....</i>	191
B. <i>Capacitatea procesuală în cazul litigiilor privind obligația legală de întreținere.....</i>	191
C. <i>Calitatea procesuală în cazul litigiilor privind obligația legală de întreținere.....</i>	198
D. <i>Formularea unei pretenții în ceea ce privește obligația de întreținere.....</i>	200
E. <i>Justificarea unui interes în cazul acțiunilor privind obligația legală de întreținere.....</i>	201
4.4.2. <i>Aspecte privind competența materială și teritorială a instanțelor de judecată pentru soluționarea litigiilor având ca obiect obligația legală de întreținere.....</i>	204

4.4.3. *Modalități alternative pentru soluționarea unor litigii în materia obligației legale de întreținere*.....217

CAPITOLUL V. REGLEMENTAREA OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT ȘI ASPECTE DE DREPT COMPARAT

5.1. NOȚIUNI INTRODUCTIVE.....223

5.2. OBȚINEREA ÎNTREȚINERII CONFORM CONVENȚIEI DE LA NEW YORK.....226

5.3. REGLEMENTAREA OBLIGAȚIEI LEGALE DE ÎNTREȚINERE ÎN DREPTUL UNIUNII EUROPENE

5.3.1. Evoluția reglementărilor europene privind obligația legală de întreținere cu element de extraneitate.....230

5.3.2. Obținerea întreținerii conform Convenției de la Haga și Regulamentului Consiliului Uniunii Europene nr. 4/2009 236

5.4. ASPECTE DE DREPT COMPARAT PRIVIND REGLEMENTAREA OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE ÎNTRE DIFERITE CATEGORII DE PERSOANE

5.4.1. Reglementarea obligației legale de întreținere în dreptul Statelor Unite ale Americii

5.4.1.1. Particularități privind obligația de întreținere dintre părinți și copii în dreptul nord – american.....246

5.4.1.2. Obligația de întreținere dintre soți și foștii soți în dreptul nord-american.....250

5.4.2. Particularități privind obligația de întreținere din Republica Moldova

5.4.2.1. Obligația de întreținere dintre părinți și copii în Republica Moldova.....255

5.4.2.2. Obligația de întreținere dintre soți și foștii soți în Republica Moldova.....	257
5.4.3. <i>Particularități privind obligația de întreținere între soți în dreptul australian.....</i>	259
5.4.4. <i>Particularități privind obligația de întreținere între soți în dreptul irlandez.....</i>	262
CONCLUZII.....	266
BIBLIOGRAFIE.....	272

Cuvinte cheie:

Obligația legală de întreținere, condițiile obligației legale de întreținere, subiectele obligației de întreținere, obținerea pensiei de întreținere, modificarea cuantumului întreținerii, stingerea întreținerii, acțiunea civilă privind obligația de întreținere, obligația de întreținere cu element de extraneitate.

INTRODUCERE

De-a lungul istoriei, fie că discutăm despre o familie în care unul dintre membri își exercită asupra celorlalți puterea în mod discreționar¹, fie că vorbim de o familie guvernată de egalitate în exercitarea drepturilor și îndatoririlor familiale², familia își justifică rațiunea de a fi în legăturile sufletești, de afecțiune, care se conturează între membri săi, legături care argumentează și constituie totodată motivul sprijinului material și moral reciproc.

De asemenea, familia, ca realitate socială, nu este decât rezultatul nevoii ființei umane de a fi protejată, de a se simți în deplină securitate alături de alți semeni cu care dezvoltă relații de rudenie sau de afinitate, izvorâte dintr-un firesc uman, și anume, din sentimente, respect și afecțiune.

La baza acestei forme de organizare socială, *familia*, este așezată o instituție juridică, căreia legiuitorul, de-a lungul timpului, i-a consacrat, prin

---

¹ La romani, din punct de vedere juridic, familia era condusă și guvernată de voința lui *pater familias*. În acest sens a se vedea: C.Ciorăscu, C. Gălățanu, *Drept roman, Partea generală*, Editura Tiparg, Pitești, 2001, p. 97; D. Iancu, C. Gălățanu, *Drept privat roman*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2009, pp.90-96; în A. Drăghici, R. Duminiță, *Obligația legală de întreținere*, Editura Universul Juridic, București, 2014, pp. 7-9;

² În dreptul român actual, egalitatea soților în toate aspectele care privesc căsătoria este ridicată la rang de principiu, prin consacrarea sa legală în legea fundamentală a statului. Astfel, art. 48 alin (1) din Constituția României prevede că „*familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor*”

prisma importanței sale, numeroase reglementări, ca o garanție în plus a securității, protecției, bunăstării și echilibrului care ar trebui să o caracterizeze.

Cum existența și evoluția relațiilor de familie este parte integrantă a vieții sociale, legiuitorul a găsit de cuviință să reglementeze în mod expres relațiile personale, precum și cele patrimoniale dintre membri familiei, demonstrând grija statului în protejarea acestor relații sociale.³

Așa cum am precizat anterior, izvorul acestor relații îl reprezintă atașamentul membrilor familiei, fapt pentru care aceste obligații specifice sunt îndeplinite cu precădere benevol, fără implicarea coercitivă a autorităților statului, dintr-un sentiment de datorie firească, fără un calcul pragmatic al proporționalității avantajelor sau dezavantajelor care pot rezulta.⁴

Reglementată normativ în mod expres, obligația legală de întreținere constituie o garanție a aplicării juste a prevederilor legale și un mijloc de înlăturare a piedicilor care ar putea duce la destrămarea familiei, urmare a faptului că în acest fel ea este executată de bunăvoie și nu prin constrângere sau printr-o altă formă coercitivă.

Chiar dacă în mod expres, ca instituție juridică distinctă, a fost reglementată pentru prima dată în Codul civil de la 1864, fiind preluată ulterior în Codul familiei și în prezent în conținutul Codului civil⁵ în vigoare, și în

---

³ Pentru mai multe detalii a se vedea : F. Ciorăscu, A. Drăghici, I. Olah, *Dreptul familiei și actele de stare civilă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005, p. 17;

⁴ Al. Lesvioldax, *Obligația legală de întreținere*, Editura Științifică, București, 1971, p. 8;

⁵ Adoptat prin Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009 și intrat în vigoare la 01 octombrie 2011, potrivit art.220 alin. 1 din Legea nr. 71/2011;

dreptul român vechi au fost cuprinse precizări privitoare la obligația legală de întreținere,⁶ asupra cărora vom reveni, tocmai în scopul de a prezenta evoluția acestei instituții juridice de-a lungul istoriei.

Subiectul tezei este de strictă actualitate și aduce în discuție un domeniu care interesează mai mult ca oricând societatea românească, în special obligația legală de întreținere cu element de extraneitate, în contextul fenomenului migrației, mai ales al migrației temporare, la muncă în străinătate.

Oportunitatea acestui demers științific este reliefată și de împrejurarea că la data de 1 octombrie 2011 a intrat în vigoare noul Cod civil, respectiv Legea nr. 287/2009 completată și modificată prin Legea nr.71/2011, iar la data de 15 februarie 2013 a intrat în vigoare noul Cod de procedură civilă, respectiv Legea nr.134/2010⁷, cu modificările și completările ulterioare.

În ceea ce privește actualul Cod civil, acesta reglementează în articolele 513-534 „obligația legală de întreținere”⁸, iar articolele 508-512 sunt destinate

---

⁶Legiuirea Caragea din 1818 din Țara românească prevedea „după despărțirea căsătoriei să fie dator tatăl să poarte de grijă pentru hrana copiilor, iar de va fi el fără stare și mama în bună stare, să fie mama datoare”.

De asemenea și Codul lui Calimach din Moldova de la 1817 prevedea: „tatăl mai ales este îndatorit a se îngriji pentru hrana copiilor, până ce vor veni în vârstă de a se hrăni de sine și, iar mama pentru nevătămarea trupului și sănătății lor.”

⁷ Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă a fost republicată în temeiul art. 80 din Legea 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.365 din 30 mai 2012;

⁸ A se vedea, spre exemplu, art. 513, art. 514, art. 516 și art. 518 din noul Cod civil.

reglementării „autorității părintești”, continuând tradiția inaugurată de reglementările cuprinse în vechiul Cod al familiei⁹ (abrogat prin noul Cod civil).

Exemplificăm, cu titlu generic, câteva dintre prevederile cu caracter de noutate: consacrarea expresă a caracterului legal (art.513) și personal (art.514) al obligației de întreținere, inadmisibilitatea renunțării pentru viitor la dreptul la întreținere (art.515), întreținerea în cazul desfăcerii adopției (art. 520), comportamentul necorespunzător (art. 526), dovada stării de nevoie (art. 528), data de la care se datorează întreținere (art. 532) și restituirea întreținerii nedatorate (art. 534).

Alături de aspectul cantitativ, este remarcabil efortul pentru consacrarea juridică a diverselor soluții doctrinare, fundamentate sub imperiul vechiului Cod al familiei și pentru „modernizarea” unor norme juridice consacrate obligației legale de întreținere.

Cu toate acestea, ne-am propus să identificăm acele soluții legislative pentru reglementările identificate ca insuficient prelucrate logico-juridic, cu real potențial de interpretări diverse și care, *de lege ferenda*, ar trebui să facă obiectul unor modificări, completări sau chiar abrogări.

Lucrarea a urmărit o serie de obiective, enumerate și argumentate în cele ce urmează, printr-o metodologie interdisciplinară, specifică dreptului civil și dreptului procesual civil. Importanța temei rezidă din analiză critică a prevederilor noului Cod civil și ale noului Cod de procedură civilă în materia obligației legale de întreținere, și a legilor speciale incidente în domeniu, interpretarea acestora creând dificultăți de aplicare în practica instanțelor de judecată, fapt care a condus la apariția unei practici neunitare. De asemenea,

---

⁹ Codul familiei a reglementat obligația legală de întreținere în art. 86-96.

fiind un demers ce cercetare științifică, am realizat și analiză a diferitelor opinii din doctrină, tocmai pentru a putea să reliefăm acele puncte de vedere argumentate logico-juridic, pertinente și utile pentru înțelegerea acestei instituții juridice.

Teza a fost structurată în cinci capitole pe care le sintetizăm în cele ce urmează:

Capitolul întâi, denumit „*Evoluția obligației legale de întreținere în dreptul român*” realizează o reliefare sintetică a noțiunii de „obligație civilă”, a elementelor „raportului juridic de obligație” precum și o clasificare a obligațiilor civile înainte de abordarea evoluției instituției obligației legale în timp. Astfel a fost realizată o structurare a reglementărilor obligației legale de întreținere din dreptul român scris până în secolul XX și ulterior în perioada contemporană, tocmai pentru evidențierea comparativă a reglementărilor în această materie.

În acest capitol a fost analizate și caracterele juridice ale obligației legale de întreținere, respectiv *legal, personal, reciproc, succesiv și divizibil*, punându-se accent pe controversele apărute în doctrină după intrarea în vigoare a noului Cod civil.

Capitolul al doilea, intitulat „*Condiții obligației legale de întreținere*”, a fost destinat dezbaterii condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească creditorul pentru a solicita obligația legală de întreținere, respectiv: să se afle în stare de nevoie, nu-și poate asigura cele necesare traiului din muncă sau din bunurile sale și are o comportare conformă cu regulile de conviețuire socială.. Secțiunea a doua a acestui capitol cuprinde dezbaterea cerințelor debitorului obligației legale de întreținere, respectiv ca

debitorul să dispună de mijloacele necesare pentru a fi obligat să acorde întreținerea unei persoane.

Capitolul al treilea intitulat „*Subiectele raportului juridic al obligației legale de întreținere*” în care s-au analizat categoriile de persoane între care există obligația legală de întreținere, ordinea în care se datorează obligația legală de întreținere. Problemele multiple apărute în practică implică analiză amănunțită a obligației legale de întreținere între diverse categorii de persoane (ex. întreținerea copilului de către soțul părintelui său și reciprocitatea acestei obligații, executarea acestei obligații după desfacerea adopției) precum și formularea unor propuneri *de lege ferenda* pentru evitarea unor interpretări eronate a voinței legiuitorului.

Capitolul patru intitulat „*Stabilirea, modificarea și încetarea exercitării obligației legale de întreținere*” tratează conținutul, întinderea și executarea acestei obligații, precum și restituirea întreținerii nedatorate. Importanța, dar mai ales noutatea acestor elemente, rezidă și din analiza care urmează a fi făcută prin prisma reglementarilor noului Cod de procedură civilă.¹⁰ restituire a întreținerii nedatorate.

Capitolul al cincilea analizează „*Reglementarea obligației de întreținere în dreptul internațional privat și aspecte de drept comparat,*” fiind identificate norme juridice care pot crea ambiguitate și o aplicare neunitară în practică, în condițiile reglementării normelor de drept internațional privat în noul Cod civil, în Cartea a VII a. De asemenea se va analiza și modalitatea obținerii pensiei de întreținere în străinătate conform „*Convenției de la New*

---

¹⁰ Se vor avea în vedere prevederile Titlului II “*Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului*” din Cartea V “*Despre executarea silită*” a noului Cod de procedură civilă;

York”, fiind acordată o atenție deosebită reglementării obligației legale de întreținere în dreptul european. De asemenea au fost cuprinse și elemente de drept comparat privind obligația legală de întreținere, fiind utilizate reglementări din legislația SUA, Australia, Republicii Moldova și Irlanda. .

Lucrarea cuprinde o parte finală, destinată formulării unor concluzii și propuneri *de lege ferenda*, apreciem noi semnificative, fundamentate pe analizele logico-juridice ale normelor în vigoare, ale practicii judiciare din domeniu, mai ales, cea formată urmare a soluționării litigiilor de către instanțele de tutelă și familie, precum și prin alte forme alternative de soluționare a litigiilor.

CONCLUZII

1. Analiza textului actualului Cod civil evidențiază reglementarea expresă numai a situațiilor în care există pluralitate de debitori ținuti să acorde întreținere unui singur creditor, precum și ipoteza existenței unui singur debitor care este obligat să acorde întreținere mai multor creditori. Este evidentă lipsa oricăror precizări privind împrejurarea existenței în mod concomitent a unei pluralități de debitori și creditori ai obligației de întreținere, ipoteză faptică reală, în special în cazul rudelor de gradul doi (bunici-nepoți, frați-surori). În acest sens, *de lege ferenda*, propunem legiuitorului să reglementeze în mod expres și această împrejurare, respectiv a existenței concomitente a unei pluralități de debitori și creditori.

2. Folosirea de către legiuitor, în ultima teză a art. 521 alin. (2) C. civ. a sintagmei „*pentru partea fiecăruia*” este susceptibilă de interpretări, simpla lectură a prevederilor acestui articol, ar putea conduce la ideea că, în cazul copiilor întreținerea datorată unui părinte se calculează pe cote părți egale. Această interpretare nu este conformă voinței legiuitorului actualului Cod civil, acesta instituind în textul alin.(1) al aceluiași articol regula potrivit căreia, în cazul codebitorilor întreținerea se datorează proporțional cu mijloacele deținute de către fiecare dintre aceștia. Această interpretare este conformă și regulii de drept comun¹¹ instituită de art. 1456 C.civ., privind solidaritatea codebitorilor,

---

¹¹Art. 1456 din noul Cod civil are denumirea marginală „*Regresul între codebitori*” face parte din Capitolul II-„*Obligațiile solidare*”, Secțiunea a 2-a „*Obligațiile solidare între debitori*” și prevede: *debitorul solidar care a executat obligația nu poate cere codebitorilor săi decât partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei, chiar dacă se subrogă în drepturile*

copiii având obligația de a contribui în mod solidar la întreținerea părintelui, însă această contribuție nu se va calcula în cote părți egale, ci corespunzător mijloacelor pe care aceștia le au.

În acest sens, pentru evitarea oricăror interpretări eronate propunem, *de lege ferenda*, reformularea ultimei teze a art. 521 alin. (2) C. civ., în sensul că, *cel care a plătit întreținerea se poate întoarce împotriva celorlalți codebitori, contribuția fiecăruia fiind calculată proporțional cu mijloacele de care aceștia le au.*

3. Spre deosebire de regula generală instituită de art. 524 C. civ., în cazul foștilor soți, creditorul obligației de întreținere trebuie să se afle în *incapacitate de a munci* și nu i se impune nici cerința de *a nu se putea întreține din bunurile sale*. Având în vedere aceste incoerențe sau neconcordanțe legislative, *de lege ferenda*, propunem modificarea corespunzătoare a dispozițiilor art. 389 C. civ., care ar trebui să reflecte, întocmai ca și art. 524 C. civ., îndeplinirea aceluiași condiții pentru a fi creditor al întreținerii, respectiv ca soțul divorțat să fie în stare de nevoie, neputându-se întreține din munca sau din bunurile sale, din cauze intervenite înainte de căsătorie, în timpul căsătoriei ori în termen de un an de la data desfacerii căsătoriei.

4. Față de observațiile formulate privind folosirea eronată în conținutul art. 389 C. civ. a sintagmei „*celui obligat*” cu referire la fostul soț obligat, precum și a expresiei generice „venitul net”, fără să-i stabilească sursa și perioada, considerăm că, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 389 alin. (3) C. civ. ar

---

creditorului (alin.1); Părțile ce revin codebitorilor solidari sunt prezumate ca fiind egale, dacă din convenție, lege sau din împrejurări nu rezultă contrariul (alin. 2);”

putea fi reformulate în sensul că întreținerea datorată potrivit dispozițiilor alin. (2) se stabilește până la o pătrime din venitul net lunar al fostului soț obligat, în raport cu mijloacele sale și cu starea de nevoie a fostului soț creditor.

5. Textul art. 521 alin (2) Cod civil ar putea crea mai multă ambiguitate sens în care sugerăm legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să-l abroge, întrucât dublează nejustificat regulile solidarității de drept comun. În dreptul comun, potrivit art. 1447 Cod civil, creditorul poate cere plata de la oricare dintre debitorii solidari, fără ca acesta să îi poată opune beneficiul de diviziune. Urmărirea pornită contra unuia dintre debitorii solidari, nu îl împiedică pe creditor să se îndrepte împotriva celorlalți codebitori. Debitorul urmărit poate cere introducerea celorlalți codebitori în cauză.

6. Actuala legislație civilă a consacrat obligației legale de întreținere mai multe reglementări în conținutul capitolului destinat autorității părintești, cuprinse de la art. 499 C. civ. și până la 510 C. civ. Mai mult, două articole din această secțiune sunt denumite marginal în mod identic chiar „Obligația de întreținere”¹², ceea ce denotă o lipsă de acuratețe a textului legal și totodată a

---

¹² Art. 499 C. civ. reglementează: „Tatăl și mama sunt obligați, în solidar, să dea întreținere copilului lor minor, asigurându-i cele necesare traiului, precum și educația, învățătura și pregătirea sa profesională. (alin. 1) Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinții au obligația de a-i asigura condițiile necesare pentru creșterea, educarea și pregătirea sa profesională (alin 2) Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani (alin. 3). În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți se stabilesc de instanța de tutelă pe baza raportului de anchetă psihosocială. (alin.4)”

scăpare a legiuitorului, nepermisă la acest nivel, fapt pentru care propunem *de lege ferenda*, fie redenumirea art. 510 C. civ în sensul „Continuarea obligației de întreținere”, fie abrogarea art. 510 C. civ. și reglementarea din conținutul său să fie reasezată într-un alineat distinct în conținutul art. 499 C.civ. denumit ca și în prezent „Obligația de întreținere”, prin utilizarea unei norme de trimitere cu referire la condițiile decăderii instituite de art. 508 alin. 1 C. civ., astfel că art. 499 alin.(5) ar avea următorul conținut *Obligația de întreținere subzistă și în situația prevăzută de art. 508.*

7. Apreciem că, *de lege ferenda*, textul art. 499 C. civ. ar trebui abrogat în ceea ce privește alin. (1), alin. (2) și alin. (4), care în mod inutil dublează alte prevederi ale Codului civil, respectiv: art. 487, art. 516 alin.(1) și art.521, precum și reformularea alin. (3) al aceluiași articol, care să instituie condiția continuării efective a studiilor de către creditorul-copil major și să elimine astfel orice formă de abuz de drept.

8.Legiuitorul nu a reglementat expres posibilitatea ca bunicii și străbunicii, atunci când sunt creditorii întreținerii, în caz de urgență, să aibă posibilitatea să pornească acțiunea pentru obținerea întreținerii numai de la unul dintre nepoți, respectiv strănepoți, deoarece art. 521 alin. (2) Cod civil conferă această posibilitate exclusiv părintelui care poate solicita întreținere doar de la unul dintre copii. Fiindcă bunicii și străbunicii, la fel ca și părinții, au calitatea de ascendenți, pentru identitate de rațiune, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 521 alin. (2) Cod civil ar trebui extinse și în cazul lor.

Art. 510 C. civ reglementează : „*Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului.*”

9. De asemenea, sugerăm legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să pună în acord prevederile art. 520 C. civ. cu cele ale art. 516 alin. (2) și art. 519 C. civ. și, pe cale de consecință, să elimine din conținutul primului articol referirea la obligația de întreținere a fostului adoptat de către soțul său, care indiferent de situația ar fi chemat să acorde întreținere înaintea părintelui adoptator.

10. Comparând reglementarea din Protocol de la Haga din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere în statele membre, cu norma internă aplicabilă, respectiv art. 1080 alin. (1) pct.1 C. pr. Civ. care recunoaște competența instanțelor române în materia obligației de întreținere cu element de extraneitate, dacă reclamantul are domiciliul în România, se constată o diferență majoră de termeni. În cazul Protocolului criteriul de stabilire a competenței este acela al „reședinței obișnuite”, în schimb în cazul Codului de procedură civilă, stabilirea legii aplicabile se face în funcție de domiciliul reclamantului. Consecvent acestui criteriu, în conținutul art. 107 C. pr. Civ. privind regula generală de stabilire a competenței teritoriale, legiuitorul român folosește criteriul domiciliului pârâtului, sau în mod alternativ, domiciliul reclamantului, așa cum este prevăzut de norma privind competența teritorială alternativă, prevăzută de art. 113 alin. (1) pct. 2 C. pr. civ.

În acest context, propunem legiuitorului român, *de lege ferenda*, o uniformizare a termenilor folosiți în legislația română cu cei din legislația europeană și în materie civilă, în sensul folosirii noțiunii de *reședință obișnuită* sau cel puțin explicării acestei noțiuni în legislația internă.

11. În materie de competență teritorială, noul Cod de procedură civilă a introdus în într-o formă mult mai dezvoltată și reguli de competență teritorială alternativă, art. 113 alin. (1) pct.(2) instituind în ceea ce privește cererile referitoare la obligația legală de întreținere, pe lângă instanța de la domiciliul pârâtului, că este deopotrivă competentă teritorial și instanța „în a cărei circumscripție domiciliază creditorul reclamant.” Deși laudabil efortul legiuitorului, de a crea un acces mai facil justițiabilului la justiție și implicit se încearcă asigurarea unei soluționări cu celeritate a litigiilor prin stabilirea unor norme de competență alternativă, acest deziderat a fost doar pe jumătate realizat. Legiuitorul face referire expresă în conținutul articolului anterior precizat la instanța de la domiciliul „creditorului reclamant”, ceea ce înseamnă că exclude de la aplicarea acestor norme de competență alternativă debitorul obligației legale de întreținere, care, de asemenea, poate avea calitatea de reclamant în cazul litigiilor având ca obiect modificarea, încetarea sau restituirea întreținerii nedatorate.

Având în vedere motivele mai sus amintite, propunem *de lege ferenda*, ca legiuitorul român să modifice conținutul art. 113 alin.(1) pct. 2 C. pr. civ. în sensul înlocuirii sintagmei „creditor reclamant” cu aceea a „reclamantului” în scopul lărgirii posibilității oricărui reclamant, creditor sau debitor al obligației legale de întreținere, de a beneficia de competența teritorială alternativă *a instanței din circumscripția cărei își are domiciliul reclamantul*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Acte normative:

- Constituția României publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 cu modificările și completările ei prin Legea de revizuire nr. 429/2003 și republicată în Monitorul Oficial al României nr 767 din 31 octombrie 2003;
- Codul civil adoptat prin Legea nr. 287 /2009 pusa în aplicare prin Legea nr. 71 /2011 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011 ;
- Codul de procedură civilă adoptat prin Legea nr. 134/2010 cu modificările și completările ulterioare;
- Codul familiei al Republicii Moldova a fost publicat în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, partea I, nr. 47-48 din 26 aprilie 2001;
- Regulamentul nr. 44/2001 al Consiliului Europei din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, privind recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială;
- Regulamentul nr. 4/2009 al Consiliului Uniunii Europene din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă și executarea hotărârilor și cooperării în materie de obligație legală de întreținere, publicat în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene” nr. L 007 din 10 ianuarie 2009;
- Decizia nr. 2009/941/CE din 30 noiembrie 2009 pentru încheierea în numele statelor membre a Protocolului de la Haga din 2007, publicată în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene” nr. L 331 din 16 decembrie 2009;
- Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Consiliului Europei din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială;

- Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, adoptată la Haga, la data de 19 octombrie 1996, ratificat prin Legea nr. 361/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.895 din 28 decembrie 2007;
- Convenția de la New York din 1956 prin Legea nr. 26/1991 *pentru aderarea României la convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate* publicată în Monitorul Oficial al României nr. 54 din 19 martie 1991;
- Legea nr. 187/ 2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială;
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și completările ulterioare, abrogată parțial prin Legea nr 71/ 2011 pentru punerea în vigoare a Legii nr. 278/2009 privind Codul civil;

2.Tratate, cursuri și monografii (în ordine alfabetică):

- I. Albu, *Dreptul familiei*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- J. Atkinson, *The United States of America Bar Association Guide to Family Law*, 1996;
- M. Avram. C.Bârsan, *Unele considerații cu referire la sancțiunile care au ca efect pierderea drepturilor părintești*, în „Dreptul” nr.10/2000;
- M. Avram, L.M: Andrei, *Instituția familiei în noul Cod civil, Manual pentru uzul formatorilor SNG*, București, 2010;
- Al. Bacaci, C.V. Dumitrache și C.C.Hăgeanu, *Dreptul familiei*, ediția a 7-a, Editura C. H. Beck, București, 2012;
- Al. Bacaci, C.V. Dumitrache și C.C.Hageanu, *Dreptul familiei*, ediția a 6-a, Editura C. H. Beck, București, 2009;

- Al.Bacaci, *Raporturile patrimoniale în dreptul familiei*, ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2007;
- F. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole (art. 1-2264)*, Editura C. H. Beck, București, 2012;
- C. Bârsan, C. Stătescu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura All Beck, București, 2000;
- Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ediția a VII-a, revăzută și adăugită de M. Nicolae și P. Trușcă, Editura Universul Juridic, București, 2001;
- T. Bodoașcă, *Tratat de dreptul familiei*, partea aII-a, Rudenia, Editura „Dimitrie Cantemir”, Târgu Mureș, 2010;
- T. Bodoașcă, A. Drăghici, I. Puie, I. Maftai, *Dreptul familiei*, ediția a-2-a revizuită și agăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013;
- T. Bodoașcă, A. Drăghici, I. Puie, *Dreptul familiei*, Editura Universul Juridic, București, 2012;
- T. Bodoașcă, M. Cionca, S. O. Nour, *Drept civil. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2012;
- T. Bodoașcă, S. O. Nour, I. Puie, *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Universul Juridic, București, 2010;
- T. Bodoașcă, *Studii de dreptul familiei*, Editura C. H. Beck, București, 2007;
- T. Bodoașcă, *Dreptul familiei*, Editura All Beck, București, 2005;
- G. Boroii, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală, editia a II-a revizuita si adaugita*, Editura Hamagiu, București, 2012;
- M.D. Castelli, D. Goubau, *Le doit de la famille du Quebec*, ediția a V-a, LesPresses De L' Université' Laval, 2005;

- *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012;
- J. Carbonnier, *Les biens et les obligations*, Universitatea Franceză, 1957;
- E. Cernea, E. Molcuț, *Istoria dreptului românesc*, Editura Universul Juridic, București, 2003;
- V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă . Comentat și adnotat, Vol.I. art.1-526*, Editura Universul Juridic, București, 2013;
- C.Ciorăscu, C. Gălățanu, *Drept roman, Partea generală*, Editura Tiparg, Pitești, 2001;
- F. Ciorăscu, A. Drăghici, I. Olah, *Dreptul familiei și actele de stare civilă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
- Ș. Cocoș, *Drept roman*, Editura Universul juridic, București, 2003;
- Corhan, *Dreptul familiei. Teorie și practică*, ediția a II-a revăzută și completată, Editura Lumina Lex, București, 2009;
- S. Deleanu, *Drept internațional privat, Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2013;
- I.Dogaru, *Întreținerea-drept și obligație legală*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1978;
- I.Dogaru, S. Cercel, D.C. Dănișor, *Întreținerea în contextul drepturilor fundamentale*, Editura Themis, Craiova, 2001;
- I.Dogaru, *Întreținerea-drept și obligație legală*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1978;
- I. Dogaru, P. Draghici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura All Beck, București, 2002;
- A. Drăghici, R. Duminică, *Obligația legală de întreținere*, Editura Universul Juridic, București, 2014;

- R. Duminică, I. Olah, *Drept internațional privat. Partea general în reglementarea noului Cod Civil și a noului Cod de procedură civilă*, Editura Sitech, Craiova, 2014;
- E. Florian, *Dreptul familiei*, ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2011;
- P. Filipescu, A. I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, ediția a VIII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2005;
- Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, Editura All, București, 1998;
- I.P.Filipescu, I. Dogaru, *Pensia de întreținere în ...100 de răspunsuri*, Editura Științifică și pedagogică, 1988;
- G.C. Freñțiu *Dreptul familiei. Practică judiciară conform noului Cod civil, Jurisprudență CEDO*, Editura Hamangiu,, București, 2013;
- D. Gherasim, *Buna-credință în raporturile juridice civile*, Editura Academiei R.S.R, București, 1981;
- S. Ghimpu, Ghe. Brehoi, Ghe. Mohanu, *Dicționarul juridic –selectiv*, Editura Albatros, București, 1985;
- C.Hamangiu, I.Rosetti-Bălănescu, Al.Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol.3, Editura All, București, 1998;
- C.C. Hăgeanu, *Dreptul familiei și actele de stare civilă*, Editura Hamangiu, București, 2012;
- D. Iancu, C. Gălățanu, *Drept privat roman*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2009;
- B.Ionescu, *Exercitarea autorității părintești după divorț*, Editura Universul Juridic, București, 2012;
- Al. Lesviodax, *Obligația legală de întreținere*, Editura Științifică, București, 1971;
- Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole art.1-1133*, Editura C. H. Beck, București, 2013;

- Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ediția a 4-a, Editura C. H. Beck, București, 2008;
- Leș, *Principii și instituții de drept procesual civil*, Editura Lumina Lex- București, 1999;
- P. Lortie, M. Groff, *Manual practic pentru autoritățile competente : Convenția de la Haga din 2007 privind obținerea pensiei de întreținere, Protocolul de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere și Regulamentul Uniunii Europene din 2009 privind obligațiile de întreținere*, Editura Magic Print- Onești;
- D. Lupașcu, C.M. Crăciunescu, *Dreptul familiei*, Editura Univesul Juridic, București, 2012;
- C. Mareau, A.V. Dreyfus, *L'authorite' des parents*, Studyparents, 2006;
- C. Mareș, *Dreptul familiei*, Editura C.H. Beck, București, 2013;
- B Mitkovic, *Droit civil; personnes, familles*, Studyrama, 2004;
- R.I. Motica, G. Mihai, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2001;
- V.Negru, D.Radu, *Drept procesual civil*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972;
- V. Onaca, I Burduf, W Schuster, *Noi instrumente comunitare în domeniul cooperării judiciare în materie civilă, comercială și dreptul familiei*, Editura Eurostandard, București, 2010;
- D. A. Popescu, M. Horosa, *Drept internațional privat. Tratat elementar*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 1999;
- T.R. Popescu, P. Anca, *Introducere în teoria generală a obligațiilor*, Editura Științifică, București, 1968;
- T. Prescure, C. N. Savu, *Drept internațional privat*, Editura Lumina Lex, București, 2005, p. 24.

- E. Roșu, *Dreptul familiei, Practică judiciară, Hotărâri CEDO*, Editura Hamangiu, București, 2007;
- I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil-Teoria generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977;
- M. Tăbârcă, *Drept procesual civil, Vol. I- Teoria generală*, Editura Universul Juridic, București, 2013;
- D. N. Theohari, G. Boroi (coord), *Noul cod de procedură civilă, Comentariu pe articole*, Vol. I, Art. 1-526, Editura Hamangiu, București, 2013;
- C. Turianu, *Dreptul familiei. Culegere de practică judiciară*, Editura C. H. Beck, București, 2008.
- C. Turianu, *Dreptul familiei. Practică judiciară comentată și adnotată*, Editura Pinguin Book, București, 2004;
- O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, .2011
- O. Ungureanu, C. Jugastru, A. Circa, *Manual de drept internațional privat*, Editura Hamangiu, București, 2008;
- M. Uliescu, A. Gheorghe, *Drept civil. Drepturile reale pricipale. Ediția a II a revizuită și adăugită conform noului Cod civil*, Editura Universul Juridic, București 2011;
- G. Viney, P. Jourdain, *Traité de droit civil. Les conditions de la responsabilité*, Librairie Générale de Droit et Jurisprudence, Paris, 1998;
- Y. Loussouarn, P. Bourel, P de Vareilles-Sommieres, *Droit International prive*, Editura Dalloz, Paris;

3. Studii:

- I. Albu, *Probleme actuale privind obligațiile pecuniare*, în „Revista română de drept” nr. 8/ 1983;

- T. Bodoaşcă, *Aspecte critice privind obligația legală de întreținere în reglementarea Codului civil (Legea nr 287/2009)*, în „Dreptul” nr. 4/2012;
- T. Bodoaşcă, *Examen de ansamblu și observații critice privind familia și căsătoria în reglementarea noului Cod civil*, în „Dreptul” nr. 11/2009;
- T. Bodoaşcă, *Contribuții la critica unor opinii referitoare la regimul juridic al datoriilor comune ale soților*, în „Dreptul” nr. 5/2009;
- T. Bodoaşcă, A. Drăghici, *Opinii privind căsătoria și bunurile comune ale soților*, în „Revista română de executare silită” nr. 3-4/2008;
- T. Bodoaşcă, *Contribuții la studiul obligației legale de întreținere a copilului de către părinți*, în „Dreptul” nr. 7/2007;
- T. Bodoaşcă, *Unele aspecte critice sau controversate în legislația și doctrina românească în domeniul dreptului familiei*, în „Dreptul” nr. 3/2004;
- T. Bodoaşcă, *Contribuții la definirea juridică a familiei și la stabilirea conținutului acesteia*, în “Dreptul nr. 12/2004;
- N. Diaconu, *Legea aplicabilă obligației de întreținere cu element străin*, în Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, nr. 1/2012;
- B. Diamant, G. Kovacs, *Notă de practică judiciară*, în „Revista română de drept” nr. 4/1970;
- I.P. Filipescu, *Obligația de întreținere dintre foștii soți*, în “Revista română de drept” nr. 20/1970;
- I.P.Filipescu, M. Diaconu, *Soluții privind unele probleme actuale din parctica instanțelor judecătorești în materia dreptului familiei*, „Revista română de drept” nr. 9/1982;
- C. Lungu, *Unele aspecte teoretice și de practică judiciară privind obligația de întreținere*, în „Revista română de drept” nr. 10/1971;

- P. Perju, *Considerații generale asupra noului Cod civil*, în „Dreptul” nr. 9/2009;
- L. Pop, *Discuții în legătură cu unele clasificări ale obligațiilor după obiectul lor*, în „Dreptul”, nr. 8/2005;
- L. Pop, *Câteva considerații generale referitoare la categoria datoriilor de valoare*, în „Dreptul” nr. 9/ 2002;
- V.S. Prelipceanu, notă II la dec. civ. nr. 44/1987 a Trib. Dolj și dec. civ. nr. 498/1980 a Trib. Dambovița, în „Revista Română de Drept” nr. 12/1981;
- V G. Radu, Pătulea, *Unele considerații în legătură cu obligația subsidiară de întreținere*, în „Revista română de drept” nr. 11/1982;
- C. Turianu, *Obligația părinților de a-și întreține copilul devenit major și aflat în continuare de studii*, în „Dreptul” nr. 7/1992;

4. Practică judiciară:

- *Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1975-1980*, București, 1982;
- *Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem 1971*, București, 1973;
- *Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem 1980*, București, 1981;

5. Site-uri:

- www.Legea AZ.ro ;
- www.ccr.ro;
- www.monitoruloficial.ro;
- [www. E.juridice.ro](http://www.E.juridice.ro) ;
- www.piccj.ro;
- www.scj.ro;
- www.scribd.com